

[14, 109]. Подібні самосуди мали місце і в інших регіонах України: колгосп „Червона нива” Спасівської сільради Новомосковського району, село Богданівка Чечелівської сільради П'ятихатського району та інших. Зауважимо, що розправи селян над „злочинцями з безвиході” були, по суті, проявом побутового здичавіння людей, змучених голодом. Оскільки самосуди над голодними грабіжниками набули характеру своєрідної епідемії, Наркомат юстиції УСРР 5 червня 1933 р. звернувся до органів прокуратури з листом, зажадавши від них вжити невідкладних заходів проти їх організаторів і підбурювачів [15, 280].

У 1933 р. центральне керівництво країни починає й кампанію по боротьбі „з незаконним штрафуванням колгоспників і трудящих одноосібників”. Як свідчать документи, головною причиною застосування масових штрафів було те, що місцева влада розглядала їх як єдиний дійовий засіб тиску на селян під час державних заготівельних кампаній. Приміром, у березні 1934 р. заступник голови Царичанського райвиконкому і двоє голів сільради протягом одного дня оштрафували за невиконання м'ясо-молочного податку понад 700 господарств [6, 22]. Для керівників сільрад штрафи були також і додатковим джерелом поповнення місцевого бюджету.

Крім грошових штрафів, на виконання яких у селян вилучали майно, практикувалося штрафування колгоспників трудоводнями за порушення трудової дисципліни. Перекручення у цій сфері були пов'язані, в першу чергу, з штрафуванням членів колоб'єднань на велику кількість трудоводів (150-200), що нерідко дорівнювало їх річному заробітку. Численними були й випадки штрафування цілих бригад і всіх членів колгоспу. Додамо, що сам розмір штрафу був нерідко нееквівалентним порушенню. Так, в артілі „Запорожець” Адамівської сільради Кам'янського району Дніпропетровської області за невихід на роботу на один день з колгоспників списували по 20 трудоводів [16, 52].

Щоб припинити незаконне штрафування, Прокуратура УСРР 28 квітня 1934 р. видала розпорядження, яким зобов'язала працівників прокуратури і Політвідділи МТС здійснювати систематичні перевірки на місцях. Посадових осіб, винних у незаконному масовому штрафуванні, мали притягати до кримінальної відповідальності за 98 статтею КК УСРР [6, 22].

Наступним напрямком у політиці виправлення допущених в період масових репресій порушень ревзаконності став перегляд справ селян, засуджених за крадіжки зерна під час хлібозаготівель 1932/33 р. і в наступний період. Під час перевірок місць позбавлення волі були встановлені численні факти притягнення до кримінальної відповідальності селян у буквальному розумінні за крадіжку жмені зерна. Так, „Лозовським народним судом були засуджені на два роки позбавлення волі Д. Авдієнко та О. Костров, перший за те, що зірвав 49 колосків, а другий за те, що проходив полем та під час обшуку у нього було знайдено жменю колосків” [17, 116].

Підсумовуючи, зазначимо, що кампанія „по боротьбі з порушеннями революційної законності” на селі у 1933 – 1936 рр. дозволила зменшити напруження у відносинах держави і селянства, яке досягло свого піку в період колективізації і голодомору. Але кардинально змінити ситуацію на

краще вона не могла. Так, відсутність суттєвих зрушень у цій сфері зафіксувала директива Наркомату юстиції УСРР від 26 червня 1935 р., в якій знову наводилися численні факти незаконних арештів, обшуків, знущань над селянами в колективних об'єднаннях Донецької, Дніпропетровської і Одеської областей [11, 128]. На той час репресії вже стали важливою складовою аграрної політики радянської влади. Тому українське село продовжувало жити в атмосфері страху і тотального тиску з боку держави, а самі селяни вважали, що „суд, міліція, ДПУ, прокуратура є лише димовою завісою” [18, 42].

1. Івницький Н. А. Репрессивная политика советской власти в деревне (1928-1933 гг.). – М., 2000; Кульчицький С. В. Ціна великого перелому. – К., 1991; Шаповал Ю. Голодомор і репресії в Україні // Критика. – 2008. – № 12.
2. Державний архів Дніпропетровської області (далі ДАДО). – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 134.
3. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 84.
4. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 85.
5. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 9.
6. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 76.
7. ДАДО. – Ф. 19. – Оп. 1. – Спр. 1478.
8. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 154.
9. ДАДО. – Ф. 19. – Оп. 1. – Спр. 1496.
10. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 172.
11. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 175.
12. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 129.
13. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 4.
14. ДАДО. – Ф. 19. – Оп. 1. – Спр. 1469.
15. Розкуркулення, колективізація, Голодомор на Дніпропетровщині (1929 – 1933 роки): [36. документів] / Упор.: Є. І. Бородін, О. В. Касьянов, Н. В. Киструська [та ін.]. – Д., 2008.
16. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 86.
17. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 79.
18. ДАДО. – Ф. 1520. – Оп. 3. – Спр. 90.

О.М. Свідерська

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ РАЙОНИ ПОДІЛЛЯ ТА ПІВДЕННО-СХІДНОЇ ВОЛИНИ У ДОБУ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ (1921 – 1929 рр.)

Потреба отримання достовірної інформації про аграрні відносини, сільськогосподарське виробництво у 1920-ті роки визначає підвищену увагу до особливостей розвитку різних регіонів, зокрема Поділля та Південно-Східної Волині. Звідси об'єктом дослідження є сільськогосподарське районування у 20-ті роки ХХ століття, яке співпадає з добою нової економічної політики.

Досліджуючи історіографію проблеми, зазначимо, що вона досить плідно розроблялася у 1920-ті роки. Про це багато писали радянські працівники, економісти, спеціалісти сільського господарства [1]. З утвердженням колгоспно-радгоспної системи ведення сільського господарства вивчення даної проблеми було повністю згорнуто. Лише у сучасній українській історіографії у зв'язку з появою ґрунтовних наукових праць В.В. Калініченка, Ю.А. Святця, приділено увагу даній проблемі, але в межах тодішньої України. При цьому автори торкалися лише таких великих сільськогосподарських районів як Правобережжя, Полісся, Лівобережжя, Степ [2]. На регіональному

рівні вивчення даної теми окреслено у монографії І.В. Рибачка [3].

Автор статті ставить за мету дослідити характерні риси, відмінності сільськогосподарського виробництва у рамках окресленого вище регіону, виокремити та описати його аграрні райони у більш локальних межах.

На Поділлі склалося на початку 20-х років три сільськогосподарські райони: Прибужський, який обіймав північну частину Подільської губернії, Середній – центральну її частину, та Придністровський, який охоплював південну її частину [4, 7]. Окремим районом був Південно-Волинський, який охоплював південно-східну частину Волинської губернії. До Придністровського району входили Проскурівський та Вінницький округи, Межирівський район Тульчинського, північні райони Гайсинського округу (Ситковецький, Дашівський, Гранівський, Гайсинський та Зяківський). Всього 40 районів губернії. Цей район характеризувався вищесереднім відсотком нехліборобського населення 12,59% проти 10,62% у губернії, високою забезпеченістю залізницями: Київ – Жмеринка – Волочиск, Кам'янець – Шепетівка, Хмельник – Вінниця – Київ. Тут діяло 17 цукрових заводів [4, 12]. Знаходяться значні місцеві ринки, центри ярмаркової торгівлі. У Вінницькому окрузі було 43 населені пункти, де відбувалося 1703 ярмарки, які тривали протягом 1707 днів. Середній радіус ярмаркового впливу складав 12,1 км. Тут відбувалося 6 двотижневих та 15 тижневих ярмарків. У Проскурівському окрузі нараховувалося 27 населених пунктів, де відбувалися 718 ярмарків, які тривали пересічно 742 дні на рік, з них 10 були двотижневими, а 407 – тижневими [5, 256]. Землезабезпеченість у Прибужському районі складала 3,13 дес. на одне господарство, 0,76 на душу проти 3 дес. на господарство та 0,74 дес. на душу у Подільській губернії.

Цей район найкраще забезпечений луками, які складають у структурі сільгоспугідь 2,98% при 1,69% на Поділлі. У структурі посівної площі зернові культури (жито, ячмінь, овес, пшениця) склали 82,99%. Звідси головними культурами є жито – 35,655, овес – 13,27%, озима пшениця – 11,54%, ячмінь – 9,51%. Інші культури мають такий відсоток у посівній площі: бобові – 2,69%, технічні (льон, коноплі, соняшник) – 0,50%, кукурудза – 0,47%, трави – 9%, інші – 0,85%. За ознаками рільництва цей район був малоінтенсивним. Тут домінувало зернове рільництво – житньо-вівсяно, пшенично-ячмінного характеру [4, 12]. У тваринницькому відношенні цей район характеризувався вищесередньою забезпеченістю робочою худобою – 32,52 голови коней на 100 дес. посіву проти 25,77 голів на 100 дес. посіву у Подільській губернії. Крім того, тут найменший на Поділлі відсоток волів у складі тяглової худоби – 8,36% проти 14,59%. Продуктивне тваринництво мало такі показники. На 100 десятин посіву тут припадало 33,47 голів корів, а у губернії – 25,95 штук на аналогічну площі посіву. Через це наявність тут великої кількості корів цей район мав чітко виражений молочний напрямок ВРХ. За кількістю свиней на 100 дес. посіву – 47,69 голів проти 30,21 у губернії. Цей район можна охарактеризувати як м'ясо-молочний. На 100 десятин посіву тут

припадало 55,25 штук овець. Безхудобних господарств тут було всього 17% проти 22,2% на Поділлі [4, 13]. За сумою ознак тваринництва район можна віднести до вищесереднього за інтенсивністю, а саме як м'ясо-молочний, багатохудобний, особливо стосовно коней, корів, свиней, із незначним відсотком і середньовищим. В цілому цей район був із малоінтенсивним рільництвом, яке мало яскраво виражений зерновий характер і вищесереднім тваринництвом м'ясо-молочного напрямку.

Середній сільськогосподарський район охоплює північну та середню частину Кам'янецького, Могилівського і Тульчинського й середню частину Гайсинського округів, зокрема такі райони як Чемеровецький Купинський, Солобковецький, Зінківський, Вінковецький, Новоушицький, Мінковецький, Дунаєвецький, Смотрицький, Лянцкорунський, Оринінський, Маківський, Барський, Ялтушнівський, Китайгородський, Станіславчинський, Лучинський, Шаргородський, Мурафський, Джуринський, Шепетівський, Ганнопільський, Тульчинський, Крижопільський, Вапнярський, Тростянецький, Ободівський, Ладженський, Соболевський, Красносілський, Теплинський, Тернівський, Бершадський, Устянський, Хашеватський [4, 18]. Відсоток нехліборобського населення, через відсутність у цьому районі значних торговельних, а тим більше промислових центрів, тут найменший (7,41%) у порівнянні з іншими районами. Залізницями район забезпечений посередньо, але вони перетинають його з півночі на південь у чотирьох місцях: Проскурів – Кам'янець, Жмеринка – Могилів, Київ – Одеса, Гайсин – Хашевата, та із заходу на схід Вапнярка – Константиївка [4, 19]. У Кам'янецькому окрузі було 3 центри ярмаркової торгівлі, де відбувалося три річних ярмарки. Найбільший радіус ярмаркового впливу складав 10 верств, а найменший – 6,7 верств. У Могилівському – 46 ярмаркових центрів, де відбувалось 2184 ярмарки із 2187 ярмаркових днів. Найбільший радіус віддаленості від ярмарку – 20 верств, а найменший – 3. Тут відбувалося 12 двотижневих та 40 тижневих ярмарків [5, 256]. У Проскурівському – 27 населених пунктів, які були центрами ярмаркової торгівлі і тут відбувалося 718 ярмарків тривалістю 742 дні. Найбільша віддаленість від ярмарку 20, а найменша 5 верств. Тут проходило 10 двотижневих та 7 тижневих ярмарків [5, 256]. У Тульчинському окрузі було всього 2 центри ярмаркової торгівлі, з них один 10-тижневий та 7-тижневих. Найбільший радіус ярмаркового впливу 15, а найменший – 5 верств [5, 256]. У цьому районі діяло 24 цукрових заводи [5, 256]. Землезабезпеченість на одне господарство складала 2,87 дес., або 0,72 дес. на душу. Щільна мережа цукроварень, особливо в центральних і північних районах, менша врожайність зернових культур сприяли скороченню площі пару до 25,13%, розширення площі однорічних трав до 16,20% і бурякосіяння – 6,87% та вищесереднього кукурудзи – 7,20%. Через це зернові культури тут посідають всього 65,11% посівної площі, горох – 2,51%, технічні культури – 0,75% [4, 19]. Цей район характеризується нижчесереднім ступенем садівництва. Особливо тут виділяються Копайгородський, Шаргородський, Вапнярський райони, які мають по тисячі десятин саду в кожному районі та Ялтушківський,

Станіславчинський та Бершадський по 600 дес. саду в кожному [4, 21]. На 100 десятин посіву тут припадає 23,87 голів робочої худоби, у їх складі 8,03 волів, що є найвищим показником на Поділлі. Розподіл продуктивного тваринництва є таким: 16,74 корів, 23,65 – свиней, 85,33 – овець на 100 дес. посіву [4, 21]. Отже, цей район є з малоінтенсивним тваринництвом. Його інтенсивність зменшується з заходу на схід та з півночі на південь. Це пояснюється збільшенням питомої ваги овець, молодяку великої рогатої худоби, волів у складі худоби та зменшенням частини свиней, дійних корів. В цілому, цей район є середньоінтенсивним у рільництві з нижчесереднім розвинутиям садівництвом та малоінтенсивним тваринництвом.

Придністрянський сільськогосподарський район обіймає південну частину Кам'янецького, Могилівського, Тульчинського, Гайсинського округів в складі Довжоцького, Жванецького, Китайгородського, Староушицького, Муровано-Куриловецького, Яришівського, Озаринецького, Яругського, Чернівецького, Бабчинецького, Ямпільського, М'ястківського, Великокосницького, Каменського, Пісчанського, Чечельницького, Ольгопільського районів. Відсоток нехліборобського населення складає 11,93% і перевищує середній губерський показник. Завдяки наявності адміністративних та торговельних центрів, а саме міст Кам'янець-Подільського, Могилів-Подільського, великих містечок як Ямпіль, Камінка, Чечельник, Ольгопіль. Залізницями цей район погано забезпечений, оскільки тут є лише прикінцеві ділянки доріг Проскурів – Кам'янець, Жмеринка – Могилів, Київ – Одеса та Рудниця – Ольгопіль. В районі функціонувало лише 7 цукрових заводів. Землезабезпеченість складає 2,88 дес. на господарство, або 0,74 дес. на душу [4, 24]. Через ґрунтово-кліматичні умови мало культивують жито, овес, гречку, картоплю, а найбільшого розповсюдження мають кукурудза, пшениця, соняшник, тютюн, багаторічні трави. Через незначну кількість цукроварень посіви цукрового буряка незначні. Луки тут складають всього 0,32%, у той час як на Поділлі ці угіддя досягають 1,69% [4, 25]. Тут спостерігається вищесередній рівень на Поділлі садівництва та виноградарства. У Придністровському районі була найменша кількість робочої худоби – 18,60 на 100 дес. посіву на Поділлі. Найменша кількість у її складі коней – 14,23 штуки на 100 дес. посіву та найбільша чисельність у складі робочої худоби волів – 31,54%. Щільність парів складала 16,47 на 100 дес. посіву і була нижчепересічною на Поділлі, свиней – 19,19 шт. і була найнижчою в губернії, овець – 90 шт. на 100 дес. посіву, що було найвищим показником серед всіх сільськогосподарських районів краю.

В цілому, Придністрянський сільськогосподарський район можна кваліфікувати як середньоінтенсивний у рільництві, нижчесередньо інтенсивністю у тваринництві і вище-середнім рівнем розвитку у ньому садівництва та виноградарства.

Східноволинський сільськогосподарський район включав Шепетівський округ у складі Ганнопільського, Антонінського, Базалійського, Грицівського, Заславського, Красилівського, Ляхівецького, Плужнянського, Полонського, Славутського, Староконстянтинівського,

Судликівського, Теофіпольського районів. Відсоток нехліборобського населення складав 10,05%, яке в основному зосереджене в містах Староконстянтинів, Шепетівка, Ізяслав, Полонне, Славута. Цей район пересікають з півночі на південь та з сходу на захід залізниці Жмеринка – Волочиськ, Кам'янець – Шепетівка, Гречани – Староконстянтинів – Славута, Шепетівка – Київ. Залізничний зв'язок мали районні центри Ізяслав, Славута, Староконстянтинів, Гриців, Полонне, Теофіполь, Красилів, Антоніни [6, 2]. Центрами ярмаркової торгівлі був 31 населений пункт. Тут відбувалося 1609 ярмарків. Найбільший радіус віддаленості від центру ярмаркової торгівлі складав 50, а найменший 1 версту, в середньому 13,1 верств [7, 236]. В районі діяло 6 цукрових заводів, 25 млинів [6, 25]. Землезабезпеченість в районі складала 2,93 дес. на господарство, або 0,62 дес. на душу. Головними сільськогосподарськими культурами зернові: жито – 36,3%, овес – 21,7%, ячмінь – 9,7%, пшениця – 7,4, які у посівній площі складала 75,3%. Крім цього, 10% посівів займала гречка, 1,7% – просо [6, 25]. Як бачимо, рільництво мало яскраво виражений зерновий характер. Висока питома вага вівса у розподілі посівної площі пояснювалася, як це буде показано вище, наявністю великої кількості коней. Отже, у Східноволинському сільськогосподарському районі домінували культури, які мали споживчий характер. Технічні ринкові культури, зокрема, цукровий буряк складала 0,1%. У той же час бобові – 3,2%, картопля – 3,9% [6, 14]. Пар у розподілі орної землі 503389 дес. складав 21,7% [6, 11]. Звідси, землеробство у Східноволинському районі мало чітко виражений, малоінтенсивний характер. Пересічні ознаки тваринництва тут були такі: на 100 дес. посіву припадало 36,01 голів робочої худоби, із них 35,01 голів коней і всього 0,50 волів [8, 10, 11, 15]. Незначною була щільність овець, яких припадало 28,91 голів та 16,15 голів на 100 дес. посіву, свиней при високім відсотку підсвинків та коней [8, 16].

Отже, на Поділлі та Південно-Східній Волині склалися чотири основних сільськогосподарських райони з різним рівнем інтенсифікації сільського господарства, спеціалізацією у вирощенні продукції рільництва та продуктивного тваринництва. Рівень інтенсифікації сільськогосподарського виробництва на Поділлі та Південно-Східній Волині був нерівномірним. Це пояснювалося рядом причин: кліматичних, ґрунтових, демографічних, наявністю переробних підприємств, значних торговельних центрів, співвідношення хліборобського і нехліборобського населення, забезпеченістю землею та господарству та душовому вимірі.

1. *Сільськогосподарські райони Поділля та громадські сівозміни для них.* – Вінниця, 1925.; Олійник І.А. *Економіка сільського господарства на Поділлі // Записки сільськогосподарського інституту в Кам'яниці на Поділлі – Кам'янець-Подільський, 1926.* – Кн. 2.; Підкуймуха Ю.П. *Сільське господарство Кам'яниччини за перше десятиріччя Жовтневої революції та заходи щодо його розвитку – Кам'янець-Подільський, 1927.; Матеріали до статистичного аналізу сільського господарства Вінницького округу 1917-1926 рр – Вінниця, 1926.*
2. *Калініченко В. В. Селянське господарство України в період непу. Історико-економічне дослідження.*

- Харків: Основа, 1997.; Святець Ю.А. Українське селянське господарство та нова економічна політика. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровського національного ун-ту, 2007.
3. Рибак І.В. Індивідуальне селянське господарство Поділля у добу нелюдя. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2008.
 4. Сільськогосподарські райони Поділля та громадські сівозміни для них. – Вінниця, 1925. – 138 с.
 5. Україна. Статистичний щорічник 1925. – Харків: Центральне статистичне управління УСРР, 1926.
 6. Матеріали до опису округ УСРР. Шепетівська округа. – Харків, 1926.
 7. Україна. Статистичний щорічник 1925. – Харків, 1928.
 8. Розраховано на основі Матеріали до опису округ УСРР. Шепетівська округа. – Харків, 1926.

О.М. Скрипник

ХІМІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ХІМІЧНОЇ ІНДУСТРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1950-х – 1980-ті рр.

Хімізація сільського господарства – це природний процес, незважаючи на забруднення природного середовища і продуктів харчування, на сьогоднішній день йому немає альтернативи. Бо без всіх цих речовин людина вже не нагодувати, тим більше, що так звана врожайність зараз досягає лише 10 – 40% від максимально можливої. Майже 80% території України займають сільськогосподарські угіддя, тому важливим питанням є підвищення врожайності, що безпосередньо пов'язано з родючістю ґрунтів. Проблема підвищення родючості ґрунтів, в свою чергу, пов'язана тісно із широким використанням мінеральних добрив у поєднанні з системою агротехнічних заходів. На сьогодні близько 60% із підживлювальних речовин, що вносяться в ґрунт, становлять мінеральні добрива. Тому проблеми розвитку хімічної індустрії в Україні є досить актуальними, і вивчити проблеми 1950-х – 1980-х рр. потрібно для того, щоб не допустити помилок у сучасній модернізації хімічної індустрії в Україні.

В історіографії, а саме у працях Савінського Є.С. [1], Альошина А.В. [2] та ін., робилися спроби проаналізувати процес модернізації хімічної промисловості в Україні. Але більшість праць, присвячених цій проблематиці, з'явилася ще за часів існування Радянського Союзу, а тому багато аспектів залишилися поза увагою і потребують подальшої розробки. Автор статті ставить за мету визначити основні проблеми модернізації хімічної промисловості в Україні в другій половині 1950-х – 1980-ті рр. Об'єктом вивчення є хімізація сільського господарства України в 1950-х – 1980-ті рр., предметом – проблеми модернізації хімічної промисловості в Україні в зазначений період.

Модернізація хімічної індустрії України відбувалася не без ускладнень. І вже з кінця 1959 р. стало зрозуміло, що виконати поставлені перед галуззю завдання буде важко. Уже під час будівництва об'єктів проявилися труднощі із виконанням будівельних робіт, які зберігалися протягом 1960 – 1970-х рр.

Першою постала проблема із постачанням обладнання на підприємства. Для подолання негативних явищ з постачанням необхідного обладнання при Держплані СРСР навіть були організовані головні управління по міжреспубліканських комплексних поставках обладнання, устаткування та різних виробів для підприємств, що будувалися та реконструювалися. В Україні таким чином було створено Укрглавхімкомплект [3, 264]. Однак навіть після цього повністю вирішити проблему не вдалося. У справі про стан виконання поставок обладнання будовам хімічної промисловості України Л. Кистерського – начальника Укрглавхімкомплекту у листопаді 1961 р. вказувалося, що недостатні фонди виділялися на апаратуру для заводів хімічних реактивів саме через недостатнє планування виробництва машинобудівних заводів.

Відчувалися труднощі під час розміщення замовлень на спецзамовлення через відсутність таких видів продукції в планах виробництва машинобудівних заводів [4, 161]. Наприклад, будівництво на Калуському комбінаті затягувалося у 1973 р. через відсутність необхідного обладнання: частина його була замовлена на друге півріччя 1974 р. або взагалі не була запланована до виготовлення на машинобудівних заводах. Для багатьох видів обладнання були передбачені пізні терміни поставки. Так, на Черкаському хімічному комбінаті у 1974 р. 23 одиниці обладнання на суму 359 млн. руб. були замовлені на третій квартал, хоча терміни монтажу його завершувалися ще в першому.

Для забезпечення додаткових потреб Рада Міністрів та Держплан України неодноразово зверталися до союзного уряду про додаткове виділення фондів на обладнання. Уряд УСРР доводилося постійно виділяти додатково велику кількість обладнання, для чого лише за 1961 р. Радою Міністрів УСРР було видано 28 постанов та розпоряджень [4, 162].

Для розбудови хімічної промисловості України був характерний і незадовільний стан будівельно-монтажних робіт. Будівельно-монтажні трести, які займалися будівництвом підприємств „великої хімії”, не мали достатніх по потребах будівельних баз і підприємств будівельної індустрії, які могли б забезпечити їх всім необхідним для виконання всієї покладеної на трести програми робіт. Тому відбувалося систематичне порушення графіків будівельних робіт по пускових об'єктах. Наприклад, будівельні організації Луганськхімбуду порушували графіки будівельних робіт на Лисичанському хімкомбінаті: цехи здавалися у 1961 р. із запізненням проти графіків на 4 – 5 місяців [4, 141]. Особливо гостро така проблема стояла наприкінці 1960-х рр. в трестах “Черкасихімбуд”, “Сумхімбуд” та “Рівнехімбуд”, справи яких розглядалися на спеціальному засіданні Ради Міністрів УСРР по питаннях покращення капітального будівництва у 1968 р. [5, 49]. Хоча саме вони у нормативних документах УСРР визнавалися відповідальними за незадовільне ведення.

Будівництва систематично не забезпечувалися робітниками-монтажниками. Так, на Чернігівському заводі синтетичного волокна при плані 1270 чол. у жовтні 1961 р. працювало лише 935 чол., на Лисичанському хімкомбінаті при потребі за планом